Bölüm
150

EVDE BAKIM HİZMETLERİ VE HASTA MERKEZLİ EVDE BAKIM

Hilal AKSOY[1]

GİRİŞ

Evde bakım hizmetleri giderek artan yaşlı nüfus ve kronik hastalık prevalansı ile artan hastane maliyetleri nedeniyle tüm dünyada önemli bir sağlık hizmeti alanı haline gelmiştir.

10.03.2005 tarihinde 25751 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelik"te evde bakım hizmetlerinin tanımı oluşturulmuştur. Evde bakım hizmetleri; "hekimlerin önerileri doğrultusunda hasta kişilere, aileleri ile yaşadıkları ortamda, sağlık ekibi tarafından rehabilitasyon, fizyoterapi, psikolojik tedavi de dahil tıbbi gereksinimlerini karşılayacak şekilde sağlık bakımı ile sağlık hizmetlerinin sunulması" şeklinde tanımlanmıştır(1).

Aile hekiminin, Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği'nde belirtildiği üzere evde sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesinde sorumlulukları vardır(2). Aile hekimi bu hizmetleri sunarken hasta merkezli yaklaşımı benimser. Hasta merkezli yaklaşımda amaç; hastanın değerlerini ve tercihlerini göz önünde tutarak gerekli bakım ve tedavi hizmetlerini sunmaktır.

EVDE BAKIM HİZMETİ TANIMI

Evde bakım hizmeti; bireyin sağlığını korumak, sağlık durumunun daha iyiye gitmesine yardımcı olmak veya kişinin tamamen sağlıklı duruma gelmesini sağlamak amacıyla sağlık hizmetlerinin ve sosyal hizmetlerin kişinin yaşadığı ortamda sunulmasıdır. Hizmetler profesyonel düzeyde veya aile bireyleri tarafından sunulabilmektedir(3). Evde bakım hizmetinin oluşturulmasındaki esas amaç, kişinin günlük yaşamını en az düzeyde etkileyerek en doğru tedaviye ulaşma yolu ile hastalığın ve hastalığın neden olduğu olumsuzlukları en aza indirmek ve böylece hastanın yaşam kalitesini yükseltmektir.

Dünya Sağlık Örgütü(DSÖ)'ne göre evde bakım; ev ortamında, formal ve informal bakım verenler tarafından hizmet sunulmasıdır(4). Formal bakım verenleri; sağlık, sosyal hizmet ve diğer alanlarda çalışan profesyoneller oluştururken, informal bakım verenleri; aile, arkadaşlar ve komşular oluşturmaktadır. DSÖ Evde Uzun Süreli Bakım Çalışma Grubu'nun (Home- Based Long Term Care Study Group) hazırladığı rapora göre uzun süreli bakım sağlık sistemlerinin ve sosyal sistemlerin bir parçasıdır. Uzun süreli bakım ihtiyacı bireyin fiziksel, mental ve bilişsel durumuna göre değişir. Bu durum da ömür boyu değişiklik göstermektedir. Bazı kişiler tamamen sağlıklı hale gelebilirler, bazıları işlevselliklerini tamamen kaybedebilirler, bazıları ise stabil seyredebilirler(5).

10 Mart 2005 tarih ve 25751 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan "Evde Bakım Hizmetlerinin Sunumu Hakkında Yönetmelik"te evde bakım hizmetinin tanımı: "Hekimlerin önerileri doğrultusunda hasta kişilere, aileleri ile yaşadıkları ortamda, sağlık ekibi tarafından

[1] Öğr. Gör. Dr. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, hilal.aksoy35@gmail.com

KAYNAKLAR

1. Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü. Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelik. Ankara, 10.03.2005; Resmi Gazete: Sayı 25751. http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/02/20150227-14.htm (erişim tarihi:15/08/2019).
2. Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği Resmî Gazete Tarihi: 25.01.2013 Resmî Gazete Sayısı: 28539. http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.17051&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=aile%20he (erişim tarihi:15/08/2019)
3. Oğlak S. Uzun Süreli Evde Bakım Hizmetleri ve Bakım Sigortası, *Turkish Journal of Geriatrics,* 2007;10(2):100-108.
4. Subaşı N, Öztek Z. Türkiye'de Karşılanamayan Bir Gereksinim: Evde Bakım Hizmeti. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni,* 2006;5(1):19-31.
5. Home-based long-term care. World Health Organization technical report series 2000, 898. Geneva. https://apps.who.int/iris/handle/10665/42343 (erişim tarihi:15/08/2019).
6. Sağlık Bakanlığınca Sunulan Evde Sağlık Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge. 01.02.2010; 3895 sayılı makam onayı. http://www.saglik.gov.tr/TR/belge/1-339/yonergeler.html .(erişim tarihi: 13.08.2019)
7. Christian Hopfe; Die Pflegeversicherung; München; 1993;p.175
8. https://www.saglikaktuel.com/d/file/28310,saglik-istatistikleri-yilligi-2017pdf.(erişim tarihi: 10.08.2019)
9. Mc Whinney IR, Freeman T. (2009). Home Care. Mc Whinney IR, Freeman T(Eds.) *Textbook of Family Medicine,* 3rd ed. içinde(s:363-374)USA: Oxford University Press.
10. Evde Bakım Derneği Yönetim Kurulu . (2010).Evde Bakım Tanımı, Kapsamı, Temel Kavramlar ve Ülkemizde Mevcut Durum. İstanbul.
11. Yılmaz M, Sametoğlu F, Akmeşe G, ve ark. Sağlık hizmetinin alternetif bir sunum şekli olarak evde hasta bakımı. *İstanbul Tıp Derg,* 2010;11(3):125-132.
12. Doğan BG, Subaşı NP.(2006). Evde Bakım. Güler Ç, Akın L. (Eds). *Halk Sağlığı Temel Bilgiler.* Ankara.Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Bölüm 27.
13. Turan ÖS. Evde İzlemi Yapılan Kronik Kardiyopulmoner Hastaların Evde Bakım Sürecinde Tıbbi Gereksinim Düzeylerinin Saptanması. Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı Uzmanlık Tezi, Ankara, 2008.
14. American Medical Association/ American Academy o Home Care Physicians (2007). Medical Management of the Home Care Patient: Guidelines for Physicians.
15. Saatçı E. Evde Bakım Kılavuzları(2015). Ünlüoğlu İ, Saatçı E.(Eds). *Evde Bakım* . İstanbul. Akademi Yayınevi.
16. Kıyunat Z, Dağdeviren HN. Hasta merkezli yaklaşım. *Türkiye Klinikleri J Fam Med-Special Topics* 2017;8(2):89-92.
17. Şahin G, Artıran İğde FA. Hasta merkezli bakım-ortak karar verme süreci ve kalite. Türkiye Klinikleri *J Fam Med-Special Topics* 2014;5(3).
18. Athenahealth, 2014: 2 ATHENAHEALTH (2014), "5 Elements of a Successful Patient Engagement Strategy" (http://www.athenahealth.com/whitepapers/patient-engagement-strategies), (erişim tarihi: 07.02.2017)
19. International Alliance of Patients' Organizations (IAPO), 2007, Health Literacy Principles. Available online at www.patientsorganizations.org/policy (erişim tarihi:13.08.2019).
20. Stewart M. Towards a global definition of patient centred care. *BMJ* 2001;322(7284):444-445.
21. World Health Organization 2003.Adherence to long-term therapies: evidence for action, Geneva, WHO. http://www.who.int/chronic conditions/adherence/en (erişim tarihi:13.08.2019).
22. Aile Hekimliği / Genel Pratisyenlik Avrupa Tanımı Wonca Europe – 2002.
23. Krupat E, Bell RA, Kravitz RL, Thom D, Azari R. When physicians and patients think alike: patient-centered beliefs and their impact on satisfaction and trust. *J Fam Pract 2001*;50(12):1057-1062.
24. Zandbelt LC, Smets EM, Oort FJ, Godfried MH, de Haes HC. Medical specialists' patientcentered communication and patient-rep *Med Care.* 2007 Apr;45(4):330-339
25. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Daire Başkanlığı. *SKS - Evde Sağlık* 1. Baskı: Ankara, Ocak 2017
26. Sağlık Bakanlığı Ve Bağlı Kuruluşları Tarafından Evde Sağlık Hizmetlerinin Sunulmasına Dair Yönetmelik.27 Şubat 2015 Resmi Gazete. Sayı:29280.
http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/02/20150227-14.htm(erişim tarihi:15/08/2019).
27. Karabağ H. Evde Sağlık Bakım Hizmetlerinin Türkiye'de Uygulanabilirliğine İlişkin Hekimlerin Görüşleri ve Kardiyoloji Hastaları için Hastane Destekli Evde Bakım Hizmetleri Model Önerisi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.
28. Spratt SJ, Hawley LR, Kolf J(1997). Home Health Care: A Physician's Perspective. Spratt SJ., Hawley LR., Hoye ER.(Eds), *HomeHealth Care,* içinde (s:1-16)GR/ St. Florida. Luice Press.
29. Çoban M. Evde Bakım Hizmetleri Konusunda Görüş Belirleme: Sosyal Sigortalar Kurumu Ankara Eğitim Hastanesi Doktorları ve Hemşireleri Üzerinde Bir Uygulama. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003.
30. Tanlı S. Evde Bakım Hizmetlerinin Firmalaştırılması: Bir İsletme Planı Önerisi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek lisans Tezi, İstanbul, 1996.
31. Ricco P. Quality evaluation of home nursing care. Nursing Care Quality, 2001;24(3):58-67.
32. Marks IM. Home-based versus hospital based care for people with serious mental illness. *British Journal of Psychiatry*, 1994;165(2):179-194.